Minna Ahtiainen

24.4.2023

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Eduskunta
TyV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto TyV 25.4.2023 klo 12.15

E-kirje; Komission ehdotus neuvoston suosituksesi työmarkkinavuoro-puhelun vahvistamisesta Euroopan unionissa (COM(2023) 38 final) ja Komission tiedonanto: Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu vahvemmaksi Euroopan unionissa (COM(2023) 40 final)

- STTK kannattaa komission tavoitetta vahvistaa työmarkkinavuoropuhelua EU:ssa.
- Suosituksessa tunnustetaan sekä työmarkkinaosapuolten välisen että kolmikantaisen vuoropuhelun arvo. Sen avulla voidaan edistää sosiaalidialogin toteutumista jäsenvaltioissa.
- Suositus ja tiedonanto täydentävät johdonmukaisesti EU:ssa aiemmin tehtyjä linjauksia teemaan liittyen
- Tiedonanto ei selkiytetä prosessia, jolla työmarkkinaosapuolten neuvottelemat sopimukset tehtäisiin oikeudellisesti sitoviksi EU-tasolla.
- Tiedonannossa myös eri tasoilla tehtyjen sopimusten suhde toisiinsa jää epäselväksi.
- Tiedonannossa olisi ollut syytä tarkentaa dialogin uudistamisen tavat sekä dialogin rahoitus.

Komission ehdotus neuvoston suosituksesi työmarkkinavuoro-puhelun vahvistamisesta Euroopan unionissa

STTK pitää esitettyä Suomen kantaa hyvänä ja yhtyy esitettyyn arvioon suosituksesta sekä sen sisällöstä. Pidämme tervetulleena, että suosituksessa tunnustetaan sekä työmarkkinaosapuolien välisen vuoropuhelun ja kolmikantaisen vuoropuhelun arvo sekä EU-tasolla että kansallisesti. Suositus ja tiedonanto täydentävät johdonmukaisesti EU:ssa aiemmin teemasta tehtyjä linjauksia.

Kuten perusmuistiossa todetaan, suosituksella voidaan edistää sosiaalidialogin toteutumista kansallisella tasolla, muun muassa sitouttamalla jäsenmaat tukemaan perusoikeuksia, järjestäytymisvapautta ja työehtosopimusneuvottelutoimintaa. Suositus myös mahdollistaa osapuolten toimintamahdollisuuksien tukemisen niissä jäsenmaissa, jossa dialogi on heikkoa.

Minna Ahtiainen 24.4.2023

Suositus osallistaa osapuolet osaksi päätöksentekoa tiedonsaannin ja osapuolten kuulemisen kautta. Lisäksi suositus sitouttaa jäsenvaltiot edistämään sopimista ja sopimusten kattavuutta kansallisesti.

Komission tiedonannossa todetaan, että kaikissa korkean sopimuskattavuuden maissa neuvotteluja käydään alakohtaisesti. Tämä keskeinen huomio puuttuu kuitenkin varsinaisesta suosituksesta.

Valtioneuvoston kannan mukaan suosituksen ehdotuksia työehtosopimuksista poikkeamiseen lainsäädännöllä tulee selkeyttää siten, että suosituksen ei voida tulkita rajoittavan järjestöjen sopimusautonomiaa eikä tarkoittavan esimerkiksi että, jäsenvaltion työehtosopimuksia koskevan lainsäädännön olemassaolo lähtökohtaisesti rajoittaisi työmarkkinajärjestöjen sopimusautonomiaa.
STTK yhtyy valtioneuvoston kantaan.

Lisäksi korostamme, että työehtosopimuksista poikkeaminen lainsäädännöllä on ristiriidassa perus- ja ihmisoikeuksina turvattujen järjestäytymisvapauden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden kanssa. Näitä perustavaa laatua olevia työelämän perus- ja ihmisoikeuksia turvataan niin kansallisella perustuslailla kuin kansainvälisillä ihmisoikeussopimuksilla, erityisesti mainittakoon ILO:n sopimukset 87 ja 98.

Komission tiedonanto työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistamisesta Euroopan unionissa

STTK kiinnittää komission tiedonannon osalta huomiota seuraaviin seikkoihin.

On tervetullutta, että komissio kehottaa osapuolia sopimiseen EU-tasolla. Lisäksi työmarkkinaosapuolten mahdollisuuksia osallistua EU:n päätöksentekoon vahvistetaan muun muassa kuulemalla EU-tason työmarkkinaosapuolten näkemyksiä ennen komission työohjelman hyväksymistä.

Tiedonanto ei kuitenkaan selvennä prosessia, jolla parttien neuvottelemat sopimukset tehtäisiin oikeudellisesti sitoviksi EU-tasolla. Tämä on ristiriitaista ja tämänhetkinen epäselvä tilanne luo epävarmuutta osapuolten välisiin neuvotteluihin EU-tasolla.

Komission tulisi myös tarkentaa eri tasoilla tehtyjen sopimusten suhdetta toisiinsa. Nykytilanteessa sektorikohtaisten sopimusten toimeenpanoa on lykätty komission toimesta viittaamalla keskitettyihin sopimuksiin. Tiedonannon muotoilu ei selkiytä nykytilaa, jossa komissio voi itsenäisesti määrittää toimintatapansa, ilman selkeitä pelisääntöjä. Sosiaalista dialogia vahvistavien tavoitteiden toteuttaminen ja toteutuminen edellyttävät komissiolta poliittista sitoutumista siihen, että sopimukset viedään tunnistettavalla prosessilla neuvoston käsittelyyn.

Minna Ahtiainen 24.4.2023

Komissio ei myöskään tiedonannossa tarkenna sosiaalidialogin uudistamisen tapaa tai sen rahoitusta. Dialogikokousten järjestäminen on tulevaisuudessa työmarkkinaosapuolille merkittävä kysymys, jota ei tulisi arvioida komission sisäisenä työjärjestelyasiana. Etenkin sektorikohtaisen dialogin tulevaisuus ja sen rahoitus on tiedonannon perusteella epäselvä ja on tästä syystä herättänyt perusteltua huolta työmarkkinaosapuolissa.

STTK kannattaa tiedonannossa mainittua komission ja työmarkkinaosapuolten välille perustettavaa tutkimusverkostoa, jonka tehtävä olisi seurata ja edistää sosiaalidialogia. Seurannan osalta tulisi arvioida, onko sen osana mahdollista hyödyntää jo olemassa olevaa Eurofoundin Industrial Relations-indexiä, joka on jo käytössä oleva kolmikantaisesti sovittu indeksi.

STTK kannattaa myös sosiaalidialogista vastaavien koordinaattoreiden nimeämistä eri pääosastoihin. Koordinaattoreiden rooli edellyttää kuitenkin tarkennusta, jotta rooli ei jää ainoastaan muodolliseksi. Koordinaattoreiden rooliin tulisi liittää aito mahdollisuus edistää ymmärrystä sosiaalidialogista ja sen erityisluonteesta.

Lisätietoja Minna Ahtiainen, johtaja, edunvalvonta
minna.ahtiainen@sttk.fi
050 387 7030

Maria Häggman, kansainvälisten asioiden päällikkö
maria.haggman@sttk.fi
040 148 9091